

Stanisław Kluza

Oskar Krzesicki

KONIUNKTURA W BANKOWOŚCI

styczeń – marzec 2020

ISSN 2392-3733

Badanie okresowe nr 84

BADANIA KONIUNKTURY GOSPODARCZEJ INSTYTUTU ROZWOJU GOSPODARCZEGO SGH

Rada Programowa:

Elżbieta Adamowicz (przewodnicząca), Joanna Klimkowska (sekretarz)
Marco Malgarini, Gernot Nerb, Ataman Ozyildirim, Marek Rocki, István János Tóth

Komitety Redakcyjny i adres Redakcji:

Konrad Walczyk (redaktor naczelny)
Stanisław Kluza
Oskar Krzesicki
Anna Jacygrad

ul. Madalińskiego 6/8, 02-513 Warszawa
<http://www.sgh.waw.pl/instytuty/irg/>

Wydawnictwo:

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie
ul. Madalińskiego 6/8, 02-513 Warszawa

wersja elektroniczna czasopisma jest wersją pierwotną

Publikacja została zrecenzowana zgodnie z wytycznymi MNiSW

©Copyright by Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Warszawa 2020

Wszelkie prawa zastrzeżone. All rights reserved.

ISSN 2392-3733

Nr rej. PR 18394

Informacje zawarte w niniejszym biuletynie oparte są na wynikach ankietowego badania koniunktury nr 84, realizowanego przez IRG SGH według metodyki opisanej na stronie:

http://kolegia.sgh.waw.pl/pl/KAE/struktura/IRG/koniunktura/Documents/metoda_badawcza.pdf

W badaniu wzięło udział 16 banków.

SPIS TREŚCI

I.	OMÓWIENIE WYNIKÓW BADANIA	4
II.	WYNIKI SZCZEGÓŁOWE	6
	1) Wskaźnik koniunktury w bankowości	6
	2) Wynik z działalności bankowej (netto)	7
	3) Warunki prowadzenia działalności bankowej	7
	4) Wielkość wypracowanego zysku	8
	5) Jakość portfela należności.....	8
	6) Ogólne zainteresowanie klientów usługami bankowymi	9
	7) Wielkość zatrudnienia	9
	8) Czynniki ograniczające rozwój banków	10
	9) Inwestycje kapitałowe	10
	10) <i>Spread</i> (rozstęp) między oprocentowaniem kredytów i depozytów	11
	11) Kurs PLN względem parytetu (koszyka walut).....	11
	12) Stopy procentowe NBP (ogólna tendencja)	11
	13) Ogólna sytuacja polskiej gospodarki	12
	14) Ogólna sytuacja sektora finansowego na tle polskiej gospodarki	12
	15) Wynik na operacjach <i>reverse-repo</i> (pomniejszony o <i>repo</i>)	12
	16) Poziom inflacji	13
	17) Realna podaż pieniądza	13
III.	SUMMARY	14
IV.	KONIUNKTURA W BANKOWOŚCI W 2019 R.	15

I. OMÓWIENIE WYNIKÓW BADANIA

1. W IV kwartale 2019 r. wartość wskaźnika koniunktury w sektorze bankowym IRG SGH (IRGBAN) spadła o 18,6 pkt, osiągając poziom -6,3 punktu. Wynik ten jest o 3,0 pkt wyższy od wartości z czwartego kwartału 2018 r. Na pogorszenie się koniunktury wpłynął przede wszystkim spadek zysków banków. Spodziewane jest pewna poprawa sytuacji w pierwszym kwartale 2020 r., a wartość salda prognostycznego wynosi -0,8 pkt. Należy mieć jednak na uwadze, iż badanie zostało przeprowadzone w styczniu i lutym 2020 r., tj. zanim jeszcze rozwinęła się w Polsce epidemia COVID-19. Jej skutki gospodarcze będą zapewne bardziej dotkliwe, niż można było sobie wyobrazić w chwili badania.

2. W IV kwartale 2019 r. banki poprawiły wyniki z działalności. Wartość salda wzrosła do 21,4 pkt, podczas gdy w III kwartale 2019 r. wynosiła 14,3 pkt. Wynik z działalności bankowej netto okazał się wyższy od oczekiwanego przed trzema miesiącami (o 21,4 pkt). Prognozuje się pogorszenie się wyników banków w I kwartale 2020 r.; wartość salda prognostycznego wynosi 10 pkt.

3. Pogorszyły się warunki prowadzenia działalności bankowej. Wartość salda wyniosła -40 pkt i jest niższa od wartości z trzeciego kwartału 2019 r. o 13,3 pkt. Przewidywana jest poprawa warunków prowadzenia działalności bankowej w I kwartale 2020 r.; wartość salda prognostycznego jest równa 25 pkt.

4. Drastycznie spadły zyski banków. Wartość salda obniżyła się aż o 69 pkt. Spadek zysków był spodziewany, jednak saldo znalazło się na poziomie o 25 pkt poniżej przewidywanego kwartał wcześniej. Zdaniem ankietowanych, w I kwartale 2020 r. zyski wzrosną; wartość salda prognostycznego wynosi -8,3 pkt.

5. Poprawiła się jakość portfela należności. Wartość salda wzrosła o 13,8 pkt do wysokości 6,7 pkt. Jest obecnie wyższa od prognozowanej kwartał wcześniej. Banki spodziewają się pogorszenia się jakości portfela należności w pierwszym kwartale 2020 r.; wartość salda przewidywań wynosi -8,3 pkt.

6. Zmniejszyło się ogólne zainteresowanie klientów usługami bankowymi. Wartość salda wynosi 0,0 pkt (w poprzednim kwartale 13,3 pkt). Żaden z ankietowanych banków nie stwierdził zmiany popytu na swoje produkty. Spodziewany jest wzrost zainteresowania usługami bankowymi w I kwartale 2020 r.; wartość salda prognostycznego jest równa 8,3 pkt.

7. Poziom zatrudnienia zwiększył się. Wartość salda wynosi -7,1 pkt i jest o 6,2 pkt wyższa od wartości z trzeciego kwartału 2019 r. Przewidywany jest dalszy wzrost poziomu zatrudnienia w pierwszym kwartale 2020 r.; wartość salda prognostycznego jest równa -4,2 pkt.

8. Oceny dolegliwości barier działalności bankowej nie uległy znaczącej zmianie. Za najbardziej uciążliwe uczestnicy ankiety uznali bariery prawne (68,8% wskazań) i obciążenia podatkowe (62,5%). W kolejnym kwartale rozwój banków najprawdopodobniej będzie hamowany przez te same czynniki.

9. Zmniejszyły się inwestycje kapitałowe banków. Wartość salda obniżyła się względem trzeciego kwartału 2019 r. o 14,2 pkt do wysokości -7,1 pkt. Uczestnicy badania przewidują, że w pierwszym kwartale 2020 r. wielkość inwestycji kapitałowych wzrośnie; wartość salda prognostycznego wynosi 0,0 pkt.

10. Udział banków, które spodziewają się, że wielkość *spreadu* w I kwartale 2020 r. nie zmieni się, wyniósł 64,3%. Pozostali ankietowani przewidują jego wzrost (14,3%) lub spadek (21,4%). Jeszcze większy odsetek banków, tj. 81,8%, spodziewa się utrzymania *spreadu* bez zmian w perspektywie 12 miesięcy. Jedynie 18,2% uczestników ankiety przewiduje jego wzrost w dłuższym okresie.

11. Większość uczestników badania (57,1%) ocenia, że wartość polskiej waluty w I kwartale 2020 r. nie zmieni się, zaś 35,7% spodziewa się aprecjacji złotego. Rozkład prognoz dotyczących kursu złotego w kolejnych 12 miesiącach jest bardziej równomierny. Tyle samo ankietowanych (po 35,7%) przewiduje spadek co wzrost kursu złotego w długim okresie, a 28,6% banków ocenia, że jego wartość nie zmieni się.

12. Żaden z banków uczestniczących w badaniu nie przewiduje zmiany stóp procentowych NBP ani w pierwszym kwartale 2020 r., ani w perspektywie całego roku.

13. Niezmiennie od 12 lat w opinii większości uczestników badania koniunktury w sektorze bankowym sytuacja gospodarcza w kraju jest stabilna. Nie inaczej było w ostatniej edycji badania. Odsetek ankietowanych, którzy nie spodziewają się jakichkolwiek zmian ogólnej sytuacji gospodarczej w Polsce w krótkiej perspektywie, wynosi 92,3%. Wszystkie ankietowane banki przewidują, że taki stan utrzyma się w całym roku 2020.

14. Z kolei odsetek banków negatywnie oceniających sytuację sektora finansowego w I kwartale 2020 r. wynosi 37,5%. Pozostali ankietowani nie spodziewają się jakichkolwiek zmian sytuacji. Prognozy na kolejne 12 miesięcy są tylko nieco odmienne: 73,3% banków wskazuje na brak zmiany, a 26,7% na pogorszenie się sytuacji sektora finansowego w 2020 roku.

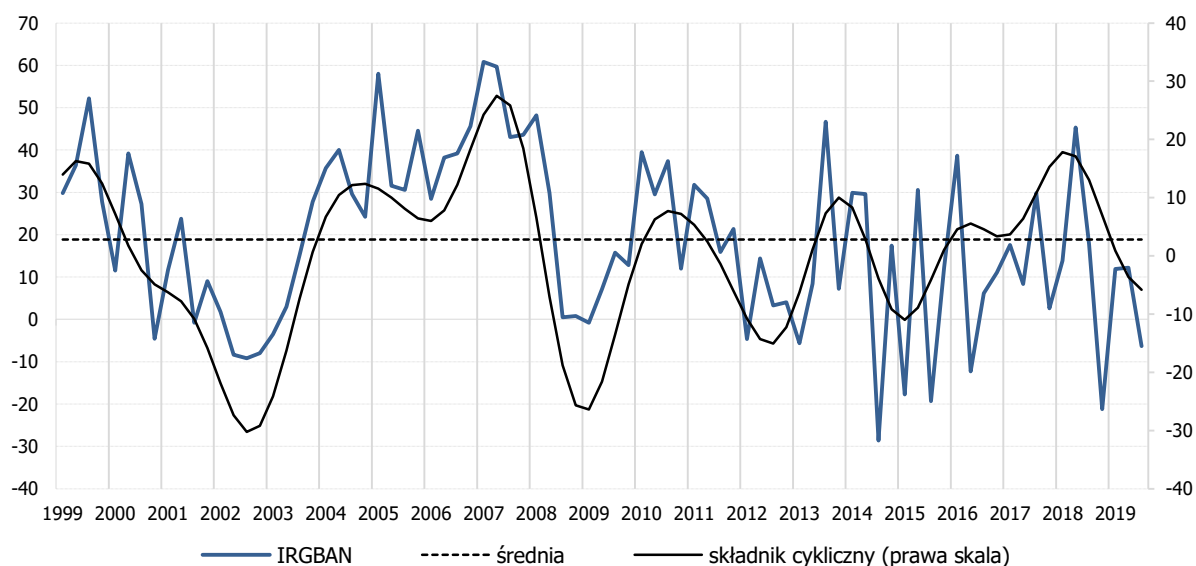
15. Wszyscy uczestnicy badania przewidują, że ich wynik na operacjach *reverse-repo* nie zmieni się w I kwartale 2020 r. Możliwości generowania zysków z tych operacji utrzymają się również w długim okresie (91,7% banków). Jedynie 8,3% banków spodziewa się wzrostu zysków z operacji *reverse-repo* w 2020 r.

16. Inflacja sięgnęła w grudniu 2019 r. poziomu 3,4% w ujęciu rocznym. Większość badanych (92,9%) spodziewa się wzrostu stopy inflacji w I kwartale 2020 r. Rozkład prognoz długookresowych jest inny: 64,3% ankietowanych banków przewiduje przyspieszenie inflacji, natomiast 28,6% ocenia, że tempo inflacji w końcu 2020 r. będzie na poziomie zbliżonym do zanotowanego w 2019 r. Zaledwie 7,1% uczestników badania prognozuje spadek stopy inflacji.

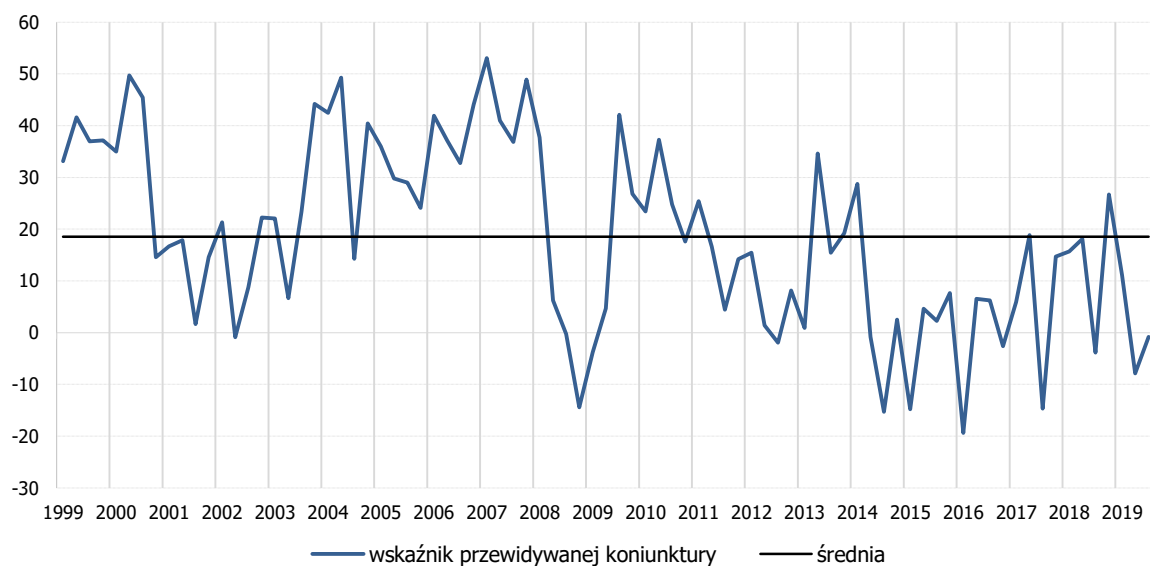
17. Zdaniem uczestników badania, realna podaż pieniądza w I kwartale 2020 r. wzrośnie lub nie zmieni się (po 42,9%). Jedynie 14,3% ankietowanych spodziewa się spadku realnej podaży pieniądza. Połowa banków ocenia jednak, że w ciągu 12 miesięcy realna podaż pieniądza zwiększy się; 28,6% przewiduje brak zmiany, a 21,4% spadek.

II. WYNIKI SZCZEGÓŁOWE

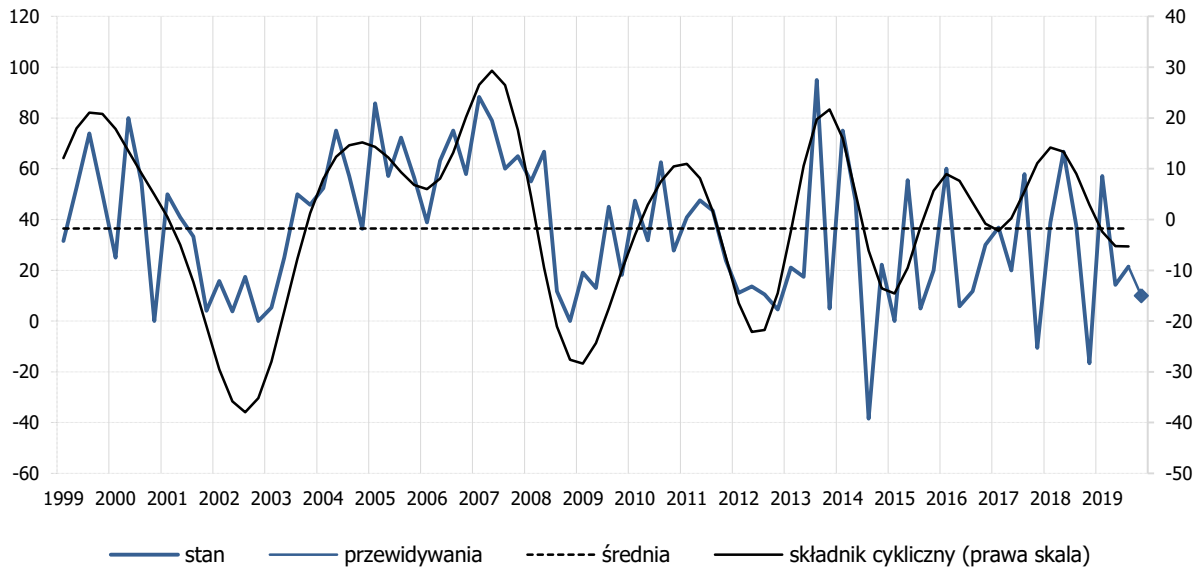
1. Wskaźnik koniunktury w sektorze bankowym

	Q3 2018	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	Q4 2019
wskaźnik koniunktury (IRGBAN)	45,3	17,7	-21,2	11,9	12,2	-6,3
wskaźnik prognozowanej koniunktury	18,1	-3,8	26,7	11,1	-7,9	-0,8

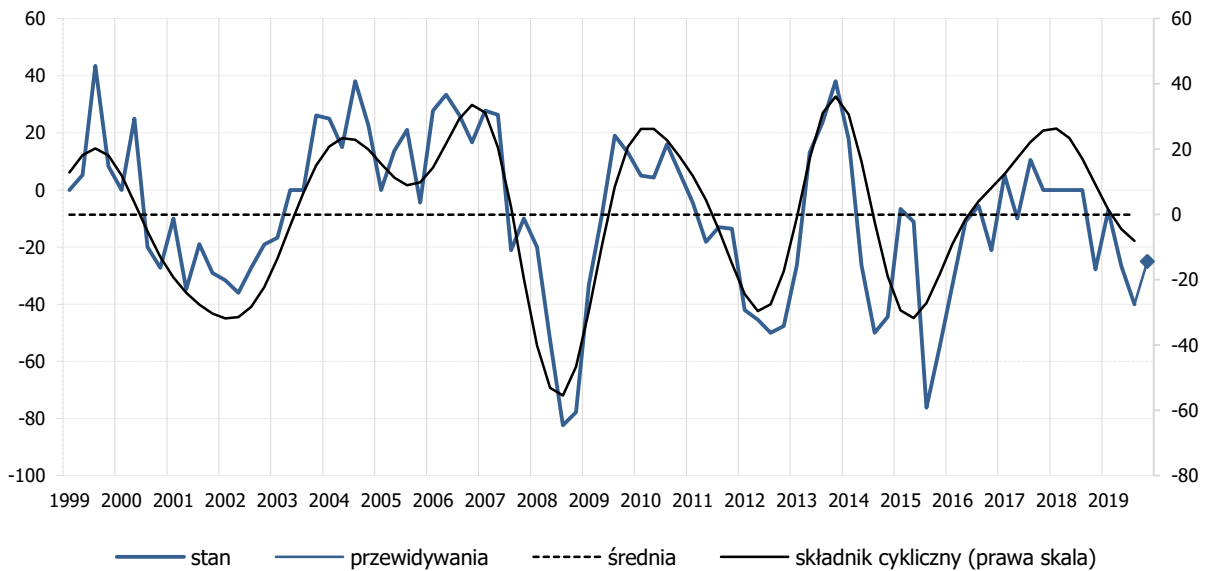

2. Wynik z działalności bankowej (netto)

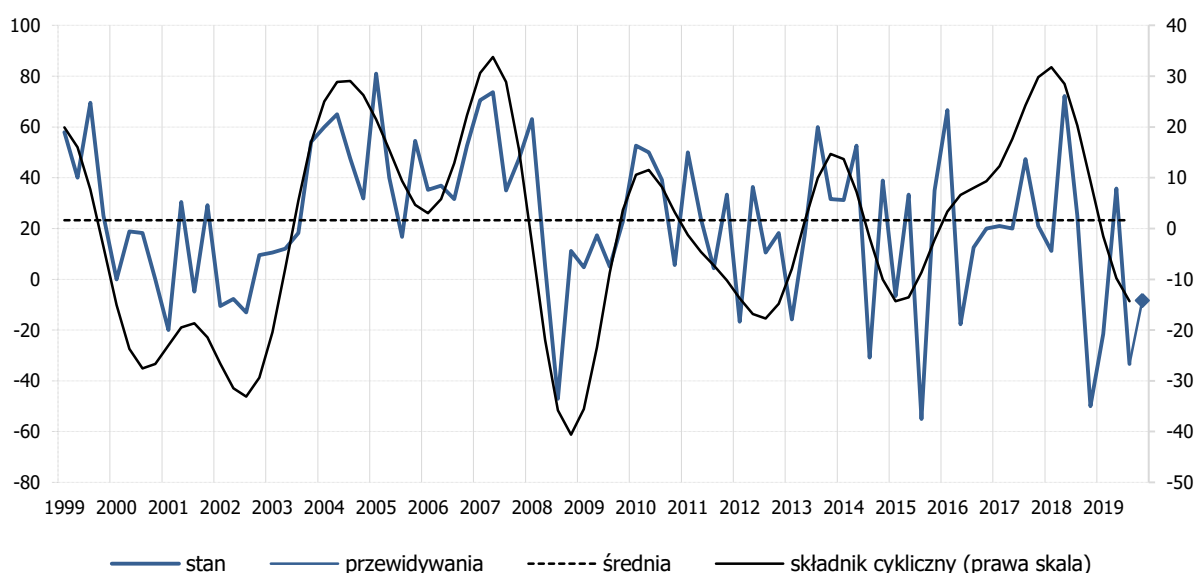
warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	Q4 2019	przewidywania
1. wzrost	62,5	33,3	64,3	42,9	57,1	40,0
2. brak zmiany	12,5	16,7	28,6	28,6	7,1	30,0
3. spadek	25,0	50,0	7,1	28,6	35,7	30,0
saldo (1.-3.)	37,5	-16,7	57,1	14,3	21,4	10,0

3. Warunki prowadzenia działalności bankowej

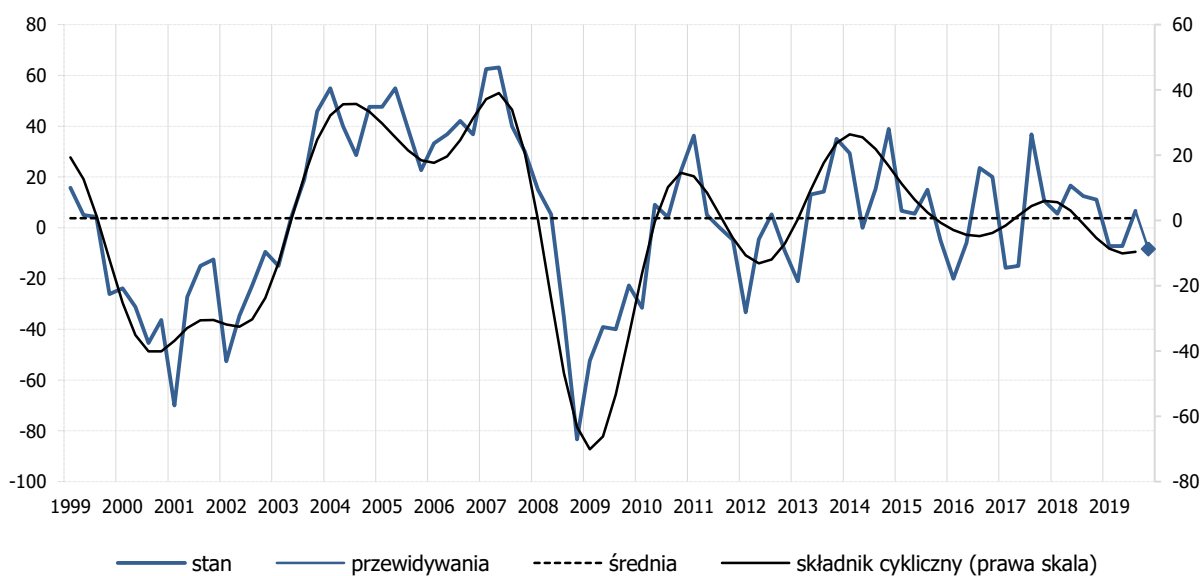
warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	Q4 2019	przewidywania
1. poprawa	6,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. brak zmiany	87,5	72,2	92,9	73,3	60,0	75,0
3. pogorszenie	6,3	27,8	7,1	26,7	40,0	25,0
saldo (1.-3.)	0,0	-27,8	-7,1	-26,7	-40,0	-25,0

4. Wielkość wypracowanego zysku

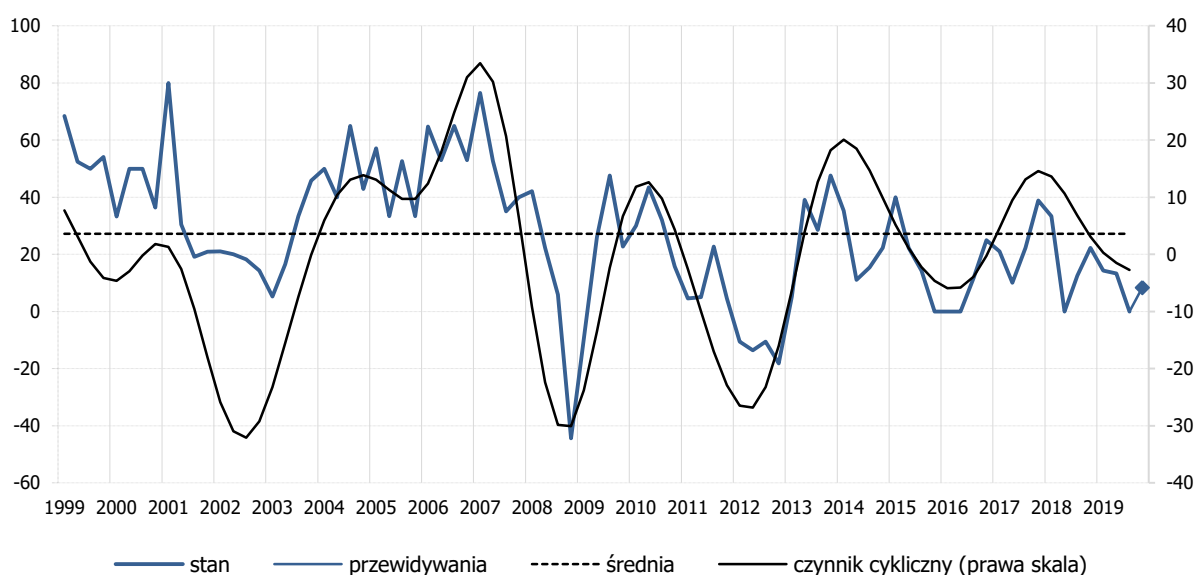
warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	Q4 2019	przewidywania
1. wzrost	56,3	16,7	28,6	57,1	26,7	25,0
2. brak zmiany	12,5	16,7	21,4	21,4	13,3	41,7
3. spadek	31,3	66,7	50,0	21,4	60,0	33,3
saldo (1.-3.)	25,0	-50,0	-21,4	35,7	-33,3	-8,3

5. Jakość portfela należności

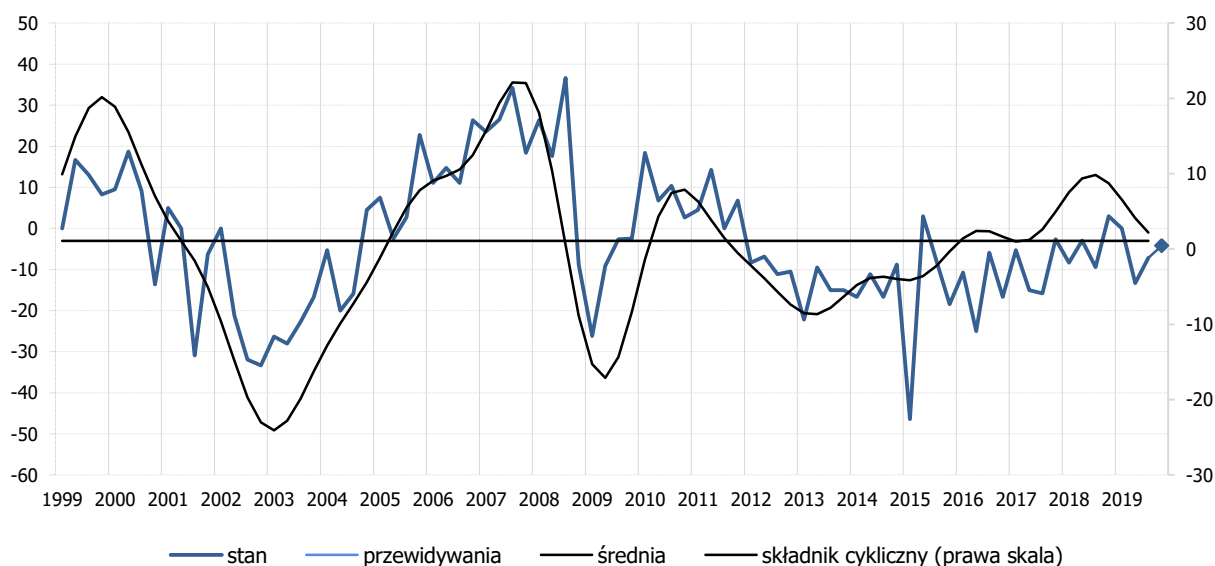
warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	Q4 2019	przewidywania
1. poprawa	25,0	27,8	28,6	21,4	33,3	8,3
2. brak zmiany	62,5	55,6	35,7	50,0	40,0	75,0
3. pogorszenie	12,5	16,7	35,7	28,6	26,7	16,7
saldo (1.-3.)	12,5	11,1	-7,1	-7,1	6,7	-8,3

6. Ogólne zainteresowanie klientów usługami bankowymi

warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	Q4 2019	przewidywania
1. wzrost	12,5	22,2	14,3	20,0	0,0	8,3
2. brak zmiany	87,5	77,8	85,7	73,3	100,0	91,7
3. spadek	0,0	0,0	0,0	6,7	0,0	0,0
saldo (1.-3.)	12,5	22,2	14,3	13,3	0,0	8,3

7. Wielkość zatrudnienia

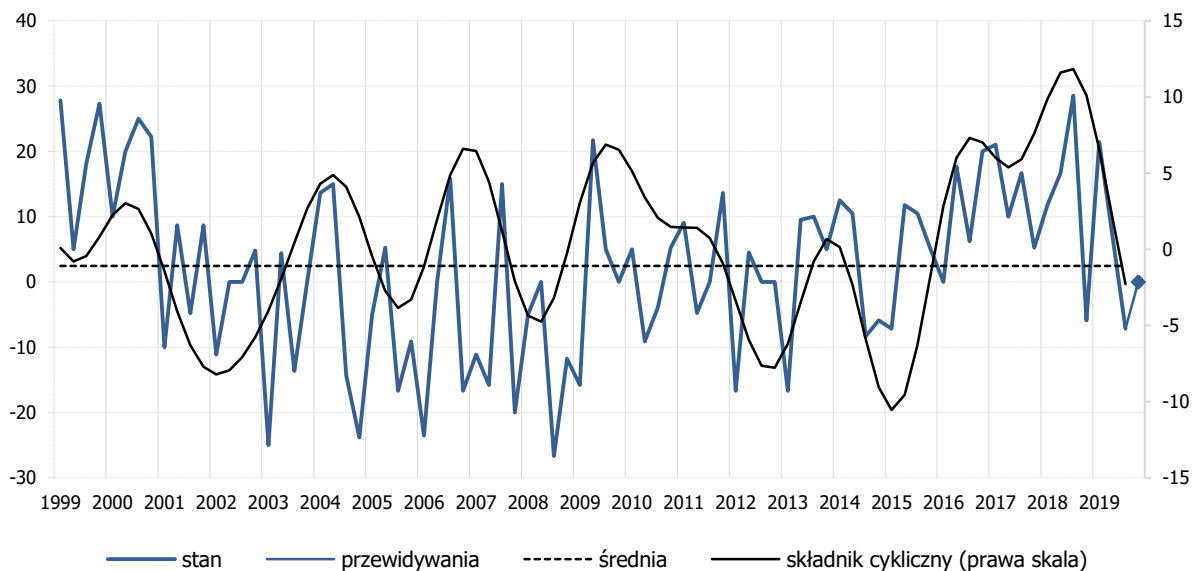

warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	Q4 2019	przewidywania
1. wzrost >2,5%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. wzrost <2,5%	18,8	35,3	42,9	26,7	35,7	25,0
3. brak zmiany	43,8	35,3	21,4	26,7	14,3	41,7
4. spadek <2,5%	37,5	29,4	28,6	40,0	50,0	33,3
5. spadek >2,5%	0,0	0,0	7,1	6,7	0,0	0,0
saldo (1.+2.*0,5-4.*0,5-5.)	-9,4	2,9	0,0	-13,3	-7,1	-4,2

8. Czynniki ograniczające rozwój banków

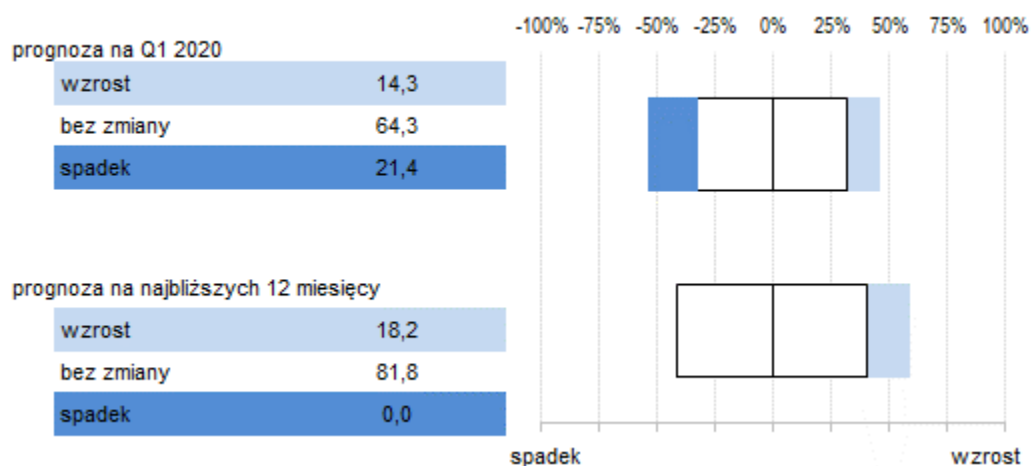

9. Inwestycje kapitałowe

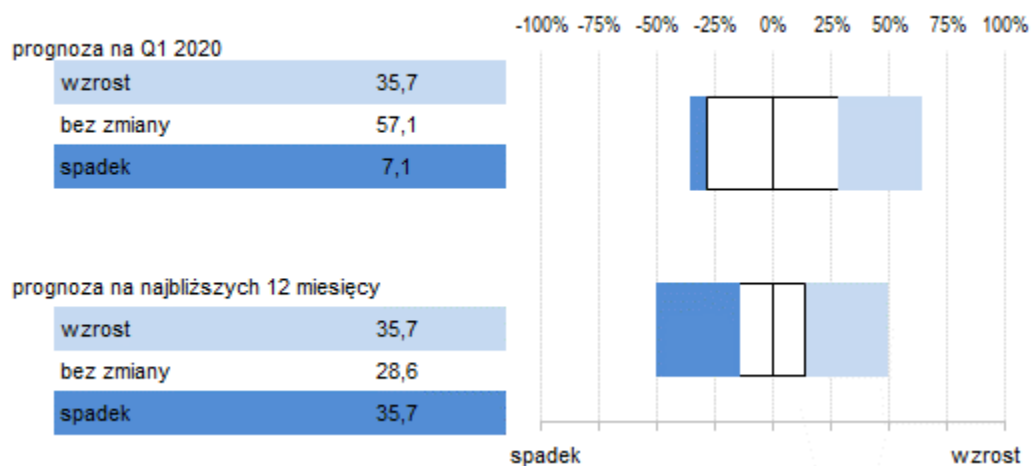

warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	Q4 2019	przewidywania
1. wzrost	28,6	5,9	28,6	14,3	7,1	8,3
2. brak zmiany	71,4	82,4	64,3	78,6	78,6	83,3
3. spadek	0,0	11,8	7,1	7,1	14,3	8,3
saldo (1.-3.)	28,6	-5,9	21,4	7,1	-7,1	0,0

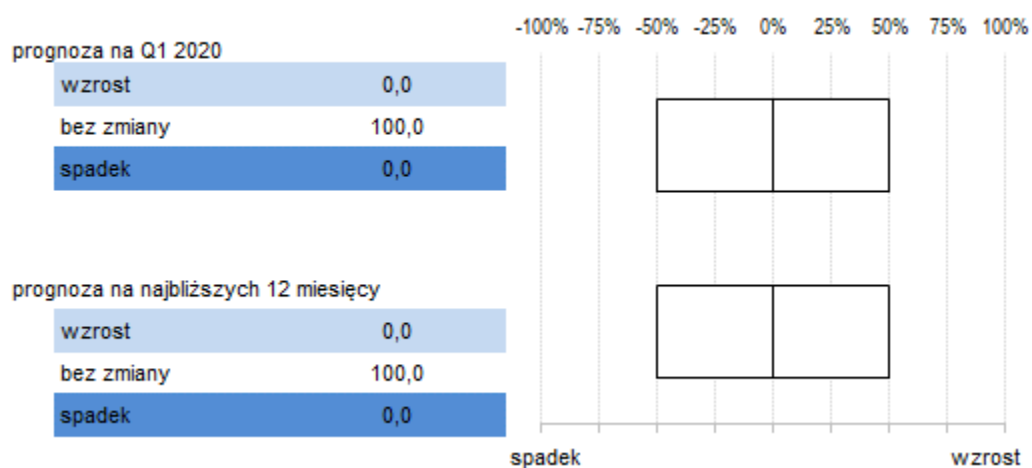
10. Spread (rozstęp) między oprocentowaniem kredytów i depozytów

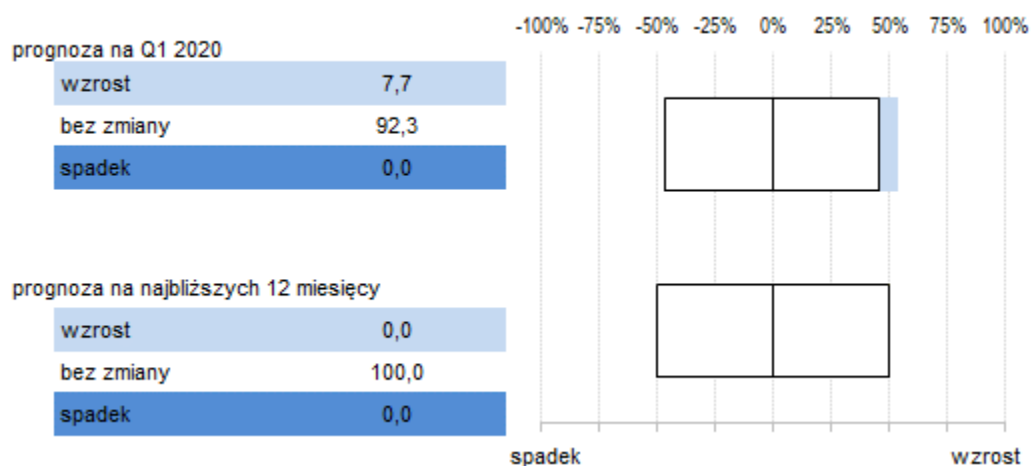
11. Kurs PLN względem parytetu (koszyka walut)

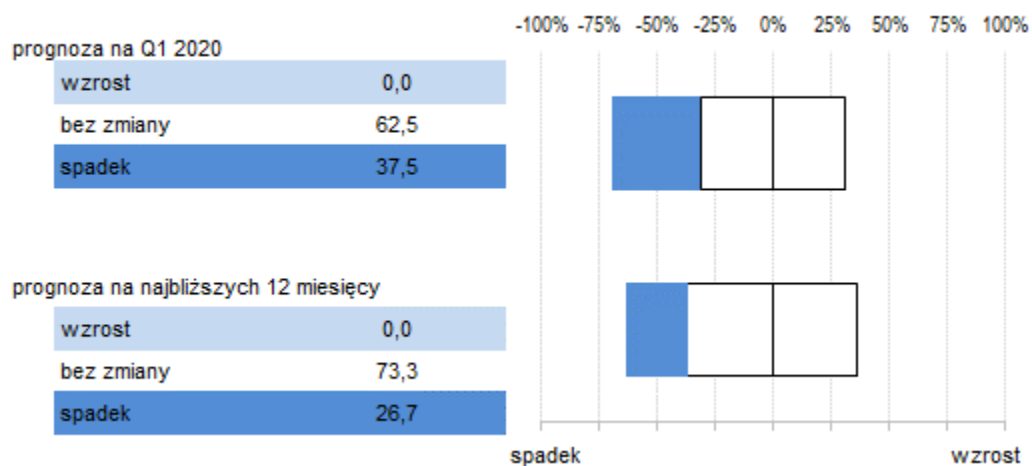
12. Stopy procentowe NBP (ogólna tendencja)

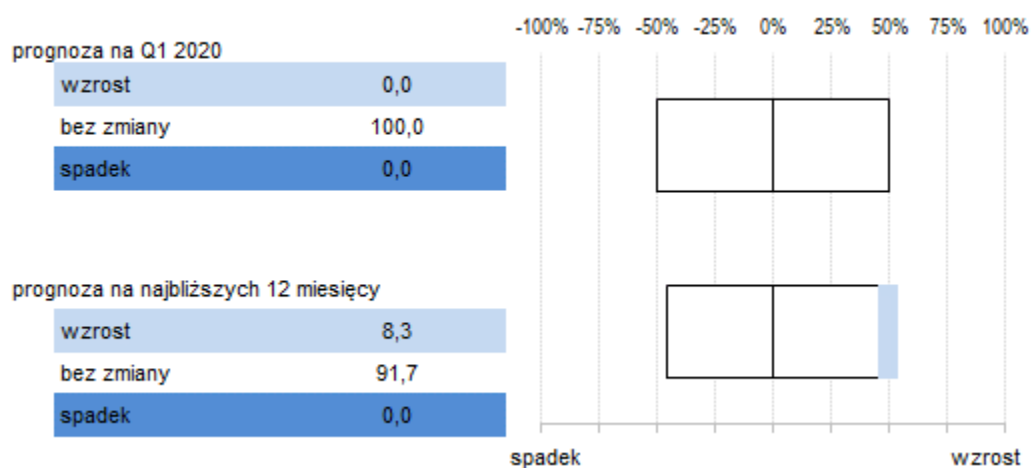
13. Ogólna sytuacja gospodarki polskiej niezależnie od sytuacji sektora finansowego

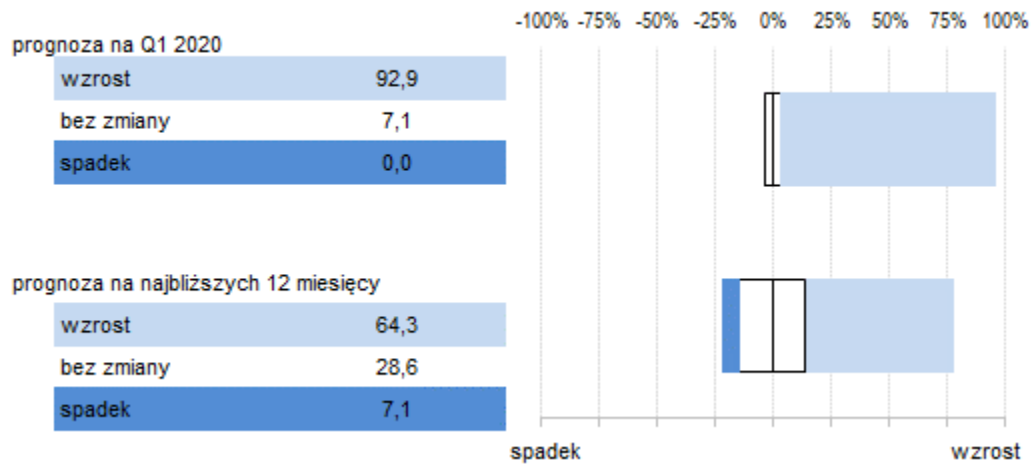
14. Ogólna sytuacja sektora finansowego na tle polskiej gospodarki

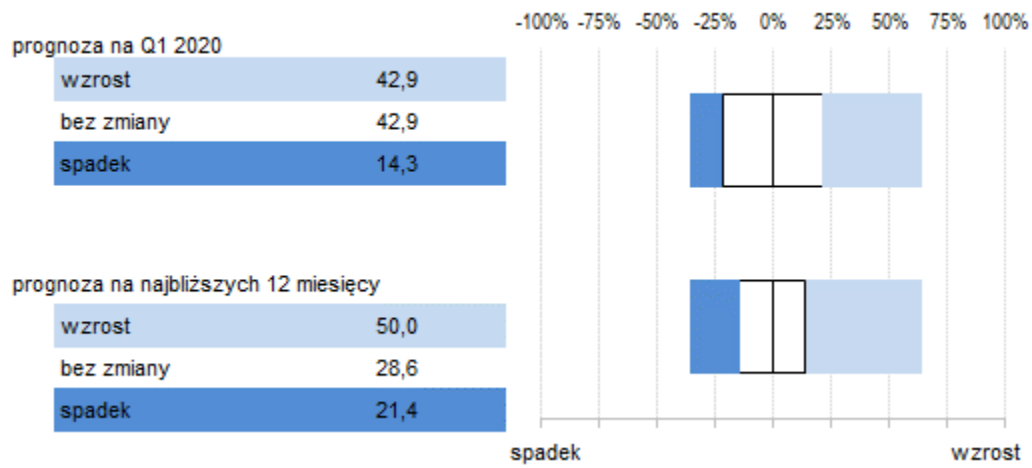
15. Wynik na operacjach *reverse-repo* (pomniejszony o *repo*)

16. Poziom inflacji

17. Realna podaż pieniądza

III. SUMMARY

In the 4th quarter of 2019 the IRG SGH banking confidence indicator (IRGBAN) decreased by 18.6 pts to -6,3 pts. It is now 3.0 pts up from the respective year 2018 figure. The result was mainly caused by a decrease in banks' profits. It is expected that the situation in the banking sector will improve in the 1st quarter of 2020, and the indicator will rise to -0.8 pts. It needs to note, however, that the survey had been conducted before the COVID-19 epidemic spread around Poland. It is supposed that its negative economic consequences will be much severe than expected in the time the survey was held.

V. PODSUMOWANIE ROKU 2019 W BANKOWOŚCI

Koniunktura w sektorze bankowym w 2019 r. cechowała się niestabilnością i dużymi wahaniami. Przez większą część roku na rozwój sektora ujemnie oddziaływały bariery prawne i podatkowe. Przyrostowi kredytów sprzyjały m.in. niskie stopy procentowe, adekwatne wyposażenie sektora bankowego w kapitał, stabilny wzrost gospodarczy, korzystna sytuacja na rynku pracy oraz zwiększony popyt na kredyt zgłaszany przez przedsiębiorstwa. Źródła finansowania akcji kredytowej przez banki były stabilne. Analizując możliwe zagrożenia, należy zwrócić uwagę na ryzyko portfela hipotecznych kredytów walutowych, które wzrosło w wyniku wzrostu liczby zaskarżanych umów przez niektórych kredytobiorców. Powodem do niepokoju może też być dość wysoka dynamika niezabezpieczonych, wysokokwotowych kredytów o długich terminach zapadalności. Zanotowano również wzrost ryzyka związanego z udzielaniem kredytów mieszkaniowych z uwagi na wysoką aktywność na rynku nieruchomości i możliwość finansowania popytu spekulacyjnego.

Niemal cały rok (z wyjątkiem pierwszego kwartału) dynamika ogólnego wyniku z działalności bankowej pozostała dodatnia. Banki deklarowały jednak spadek zysków i tylko w III kwartale odnotowano wzrost wartości salda.

Podobnie jak w roku 2018, przez większość 2019 r. saldo odpowiedzi na pytanie o stan zatrudnienia utrzymywało się na poziomie bliskim zera, a jego wartość średnioroczna była zbliżona do wartości z roku poprzedzającego. Chęć redukcji zatrudnienia może być związana z silną presją konkurencyjną oraz zmianą modelu działania banków, zmierzającą do zwiększenia udziału bankowości elektronicznej.

Istotnym czynnikiem wpływającym na sytuację całego sektora bankowego jest terminowość w regulowaniu zobowiązań przez klientów. Oceny uczestników badania dotyczące dynamiki jakości portfela należności były ujemne przez połowę roku, co wskazywało na częściowe pogorszenie się obsługi zobowiązań przez klientów. Poprawę jakości portfela odnotowano dopiero w końcu roku.

Jak wspomniano, w 2019 r. pogorszyły się warunki prowadzenia działalności bankowej. Za główne czynniki hamujące rozwój działalności bankowej uczestnicy badania uznali bariery prawne i podatkowe. Wyraźnie nasilił się również ujemny wpływ niedostatecznego popytu na usługi finansowe.

Badanie umożliwia również zidentyfikować czynniki wpływające na przyszły rozwój sektora. Pośród tych z nich, które w najistotniejszy sposób mogą wpłynąć na przyszłe zyski, jest poziom inwestycji, świadczący o możliwościach rozwoju i ekspansji sektora, a także prognozowana różnica pomiędzy oprocentowaniem kredytów i depozytów, tzw. *spread*. Jeśli chodzi o inwestycje kapitałowe, zaobserwowano znaczny ich spadek (w stosunku do poprzedniego roku). Wartości salda były dodatnie tylko w I połowie 2019 r. Z kolei *spread* przez większość 2019 r. nie wykazywał większych wahań. Brak możliwości znacznego podnoszenia jak i obniżania *spreadów* był skutkiem silnej presji konkurencyjnej i ogólnej tendencji do utrzymywania niskiego poziomu stóp procentowych. Nie należy oczekiwać, by w roku 2020 doszło do znaczącej zmiany i by wzrosła zdolność sektora bankowego do osiągnięcia zysków.

Podsumowując, rok 2019 był rokiem utrzymującej się niepewności i pogarszających się wyników sektora bankowego. Nie zrealizowały się jednak niektóre obawy z roku poprzedniego. Kolejny rok zapewne nie będzie lepszy, o czym świadczą prognozy ankietowanych banków i wyniki gospodarki z początku roku.